

ГЕНДЕРНА СКЛАДОВА СІЛЬСЬКОГО РОЗВИТКУ

Н.М. Кудцус, к. е. н., ст. викладач

Житомирський національний агроєкологічний університет

Дослідження присвячено гендерній складовій сільського розвитку. Визначено позицію жінки в сучасному процесі розвитку сільської місцевості. Запропоновано напрями вирішення гендерних проблем сільського розвитку.

Постановка проблеми. Сільський розвиток в Україні, який значною мірою зумовлений тенденціями глобалізації світової економіки, повинен базуватися на основі гармонійної єдності економічних, екологічних та соціальних складових задля повноцінного використання людського та природно-економічного потенціалу сільської місцевості. Тому, зважаючи на сільські реалії, особливого значення набуває питання імплементації гендерного підходу в усі аспекти сільського розвитку на принципах рівності, справедливості та толерантності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У світі відносно молоде гендерне вчення в аграрному середовищі пов'язується з прізвищами таких зарубіжних вчених, як: Бок Б., Колінз Дж., Літл Дж., Пачі П., Шортал С. та ін. В Україні ідеї цього вчення розвиваються в працях Локхарта Ш., Коваленко О., Сербіної Т., Якуби К. Проте складність та нерозв'язаність проблем сільського розвитку, зокрема і гендерної складової цього процесу, зумовлюють необхідність подальших досліджень у зазначеному напрямі.

Мета дослідження. Сільський розвиток, як ключова умова розвитку країни в цілому, неможливий без вирішення існуючих гендерних проблем у сільській місцевості. Тому головною метою даного дослідження є ідентифікація сільських гендерних проблем та обґрунтування можливих напрямів їх вирішення.

Виклад основного матеріалу. В сільській місцевості нашої країни, яка становить 90% загальної території, проживає третина

всього населення, зокрема майже 8 млн. жінок або 53% чисельності селян [1, с. 294]. Незважаючи на посилення ролі науково-технічного прогресу та запровадження інноваційних технологій у суспільне виробництво, аграрний сектор України залишається найбільш відсталим, порівняно з іншими країнами, а сільська економіка – низько диверсифікованою. Це, перш за все, поглиблює безробіття (яке вже зараз досягло критичного рівня), позначається на темпах деградації сільського населення, погіршує демографічну ситуацію на селі, збільшує прояви девіантної поведінки.

Відповідно, роль та значення жінок у сільському розвитку не зростає, як у розвинених країнах світу, а, навпаки, знижується, що є результатом низького рівня добробуту та якості життя всього сільського населення. Тому можна стверджувати, що за таких умов, особливо для жінок, мета процесу сільського розвитку, яка полягає у забезпеченні високого рівня добробуту, що є узагальнюючим показником рівня та якості життя, є просто недосяжною. Це пояснюється тим, що добробут реалізується через сукупність потреб людини, які вона в змозі задовольнити у процесі життєдіяльності. Проте на селі труднощі виникають при спробі задовольнити потреби різного характеру: найпростіші фізичні (харчування, сон, одяг, житло, відпочинок, рухова активність, оздоровлення), соціальні (громадська діяльність, самовираження, спілкування з людьми, забезпечення соціальних прав та захисту) та духовні (пізнання оточуючого світу, освіта, підвищення кваліфікації, інформаційне середовище, творча і релігійна діяльність).

За таких умов окреслюються ключові проблеми сільського розвитку з урахуванням гендерного підходу: *по-перше*, необхідність заміни традиційного процесійного підходу до сільського розвитку на результативний, який би базувався на системі індикаторів, що свідчать про досягнуті результати; *по-друге*, важливість розуміння різниці між потребами чоловіків та жінок, наявність якої залежить не лише від статевих відмінностей, а й з огляду на існування гендерних, які визначаються типом соціальних взаємовідносин між чоловіками та жінками [2; 3], на яких, в умовах сільської місцевості, позначатиметься специфіка сільських способу життя, культури, розподілу ролей, участі у виробничих та бізнесових технологіях, можливостей отримання доходу.

В цій ситуації найбільш вражаючою є відсутність цілеспрямованої державної політики та пасивність урядових та громадських організацій по відношенню до гендерних засад сільського розвитку. Рецепти світової практики вирішення побідних гендерних проблем рурального характеру зосереджуються на активізації

ініціативи власне сільського населення. Тому логічним було б звернути увагу на ті організації, які б сприяли цьому. Проте в Україні, незважаючи на сформованість необхідного законодавчого підґрунтя, поширені в розвинених країнах світу дорадчі організації не зазнали належного поширення та розвитку. Критичною залишається і діяльність жіночих організацій, для більшості з яких проблеми сільських жінок залишаються осторонь.

Висновки. Виходячи зі сказаного, можна зробити висновок про складність гендерних проблем сільського розвитку та відсутність перспектив їх швидкого вирішення. Проте значного кроку вперед можна досягти завдяки становленню гендерних концепцій розвитку суспільства, зокрема сільської його частини, в умовах відносної обмеженості сільського економічного простору; активізації механізмів забезпечення зайнятості сільських жінок та їх бізнес-ініціативи; формуванню та поширенню мейнстрім-руху у сільській місцевості; конкретизації основних завдань та забезпечення практичної діяльності сільських жіночих організацій.

Список використаних джерел

1. Сільське господарство України 2008. Статистичний збірник. / Державний комітет статистики України. – К.: 2009. – 372 с.
2. Bock B. and Shortall S. Editors, Rural Gender Relations. Issues and Case Studies, CABI Publishing, Wallingford (2006) 374 pp.
3. Collins J. New Landscapes of Inequality: Neoliberalism and the Erosion of Democracy in America / SAR Press, 2008.